

The Fondazione Eni Enrico Mattei Note di Lavoro № 54.2008. –2008 – JUNE – 36 p.

4. Gupta S., Davoodi H., Alonso-Terme R. Does Corruption Affect Income Inequality and Poverty? // *Economics of Governance*, № 3. – 2002 – p. 23-45.

5. Li H., Xu L.C., Zou H. F. Corruption, Income Distribution, and Growth. // *Economics and Politics* № 12 (2). – 2000 – p. 155-182.

6. Tanzi, V. (1998): Corruption around the World: Causes, Consequences, Scope and Cures. // *IMF Staff Papers* № 45. – 1998 – p. 559-594.

7. Uslaner E. M. Corruption and inequality. // *CESifo DICE Report* № 2. – 2011 – p. 20-24.

Котис Н.В.

ОЦІНКА ЧИННОГО ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ СЕКТОРУ ДОМОГОСПОДАРСТВ ЯК ОСНОВНОЇ СКЛАДОВОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Складність та полісистемність сектору домашніх господарств як суб'єкта національної економіки обумовила доцільність комплексного підходу до вивчення організаційно-економічного механізму його розвитку.

Організаційно-економічний механізм розвитку сектору домашніх господарств автором трактується як сукупність організаційних, економічних і соціально-правових дій, що забезпечують ефективну реалізацію його функцій і представляють собою складну систему взаємодії домогосподарств як інституційних одиниць між собою, з інституційним середовищем інших секторів економіки, в тому числі з сектором державного управління, сукупність елементів організаційної підтримки (організація процесу розвитку, управлінські відносини, суб'єкти регулювання) та елементів функціонально-цільової підтримки (прогнозування, моніторинг, стимулювання, регулювання, контроль), які у сукупності дозволяють забезпечити динамізм цього розвитку та досягнення цілей домогосподарствами.

У зв'язку з тим, що домогосподарства знаходяться під впливом ринкових сил, циклічності розвитку, змін народногосподарської кон'юнктури та кон'юнктури окремих ринків (товарного, споживчого, фінансового тощо), організаційно-економічний механізм розвитку сектору домашніх господарств поєднує дві основні складові – механізм саморозвитку (саморегулювання, самозабезпечення), що передбачає цільову, функціональну підсистему та підсистему забезпечення, та механізм зовнішнього втручання з відповідними підсистемами, який виступає як механізм багатосуб'єктного регулювання з боку органів державної влади, ринкової інфраструктури та громадських організацій.

Проведений аналіз засвідчив, що чинний організаційно-економічний механізм розвитку сектору домашніх господарств характеризується [2, с. 188-189]: створенням певних умов для самозабезпечення домогосподарств, розвитку підсобного господарства, підприємництва; активізацією виробничої функції; домінуванням неформальної виробничої діяльності та пропозиції факторів вироб-

ництва на відповідних ринках (зайнятість у інших секторах економіки); активізацією трудової міграції (в т.ч. нелегальної); диверсифікацією трудової діяльності, частина якої спрямовується на забезпечення власного відтворювального механізму; наявністю трьох типів активізації домогосподарств (отримання доходу у сфері оплачуваної зайнятості, грошовий і немонетарний обміни між домогосподарствами, виробництво продуктів харчування в середині домогосподарства), серед яких домінують два останні, які зорієнтовані на скорочення видатків і перерозподіл доходів; зростанням ролі ринкового регулювання розвитку домогосподарств у зв'язку із активізацією їх участі у формуванні конкурентного середовища на ринку споживчих товарів та послуг; трансформаційними змінами у системі державного регулювання у зв'язку з скороченням соціальних зобов'язань та зниженням державної підтримки.

Діагностика чинного організаційно-економічного механізму розвитку сектору домашніх господарств показала, що державне регулювання життєдіяльності сектору домашніх господарств певною мірою пом'якшує негативні наслідки ринкового розподілу доходів. Це відбувається, головним чином, на основі регулювання низки соціальних стандартів та податково-трансфертної політики [1, с. 64]. Аналіз соціальних стандартів в Україні показав глибокі диспропорції: розмір неоподаткованого мінімуму, що мав би дорівнювати мінімальній зарплаті, є набагато нижчим за її фактичний рівень, що практично знівелювало стимулюючу функцію заробітної плати. Чинний механізм надання домогосподарствам безготівкових пільг характеризується низкою недоліків: пільги надаються без належного врахування рівня доходу домашніх господарств; основна частина пільг надається привілейовано, не виконує функцію соціального захисту бідних домогосподарств і призводить до неефективного витрачання бюджетних коштів; значна кількість задекларованих пільг для різних категорій населення (34% населення України у 2010 році.) не відповідає фінансовими можливостями держави; пільгове обслуговування домогосподарств (житлово-комунальне господарство, громадський транспорт) негативно впливає на фінансове становище організацій та підприємств, які його здійснюють, через лише часткове відшкодування вартості цих послуг з бюджету; відсутні облік та обмеження користування безкоштовними послугами, що призводить до їх надмірного споживання та зловживань [3, с. 30-31].

Аналіз проблем чинного організаційно-економічного механізму розвитку сектору домашніх господарств засвідчив, що для забезпечення ефективного розвитку даного сектору необхідними є: створення певних умов для самозабезпечення домогосподарств – розвитку підсобного господарства, сімейного бізнесу, підприємництва; подальша активізація виробничої функції – виробництва продуктів харчування в середині домогосподарств, диверсифікації трудової діяльності; стимулювання виробничої діяльності та пропозиції факторів виробництва на відповідних ринках; упередження активізації трудової міграції населення (особливо нелегальної); забезпечення умов ринкового регулювання розвитку домогосподарств у зв'язку із активізацією їх участі у формуванні конкурентного середовища на ринку споживчих товарів та послуг.

Література

1. Котис Н.В. Теоретико-методологічні основи досліджень сектора домогосподарств у системі національної економіки / Н.В. Котис // Галицький економічний вісник. – Тернопіль, 2011. – №1 (30). – С. 63 – 67.
2. Мельник А.Ф. Модернізація суспільного сектору економіки в умовах глобальних змін: [монографія]. А.Ф. Мельник, А.Ю.Васіна, Т.Л. Желюк, Н.В. Ціщик – Тернопіль: ТНЕУ, «Економічна думка», – 2009 – 528 с.
3. Ціщик Н.В. Трансформаційні процеси в суспільному секторі економіки як фактор функціонування домогосподарств / Н.В. Ціщик // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Економічні науки. – Луцьк, 2010. – №20. – С. 29 – 41.

Ларіна Т.Ф., Болотна О.В.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Під безпекою особистості прийнято розуміти захищеність її життєво важливих інтересів від зовнішніх та внутрішніх загроз. До життєво важливих інтересів належить задоволення сукупності потреб, що забезпечують існування та можливості прогресивного розвитку людини, як основного суб'єкту безпеки. Виходячі з концепції ієрархії потреб А. Маслоу, стверджуємо: задоволення біологічних потреб, яке відбувається в економічній сфері, є основою безпеки особистості як комплексного поняття.

Економічна безпека особистості – це сукупність поточного стану та факторів стабільності, стійкості економічного становища людини, що дозволяє їй підтримувати гідний рівень життя. Гарантом економічної безпеки є держава.

Найбільш перспективним державним устроєм (традиційно для сьогодення) вважається демократична форма управління. Відповідно, одним з провідних критеріїв зрілості суспільства вважається ступінь його демократичності. У демократизації суспільства суб'єкти політичного процесу в Україні вбачають мету, умову, ефективний засіб оновлення суспільного життя, радикальну трансформацію політичної системи, гарантію незворотності цього процесу. Саме демократія визнається найефективнішим способом реалізації суперечностей, вдосконалення і гармонізації суспільства.

Метою представленого дослідження є аналіз діалектичного зв'язку між станом економічної безпеки особистості і ступенем демократизації суспільства.

З точки зору економіста, становлення демократії в Україні (наряду з іншими державами колишнього соціалістичного табору) наштовхнулося на проблеми розвитку економіки. Зокрема, це пов'язано з відсутністю визначеності, захищеності як атрибутів відчуття безпеки.